

Albert Aragonés Salvat, orbs de tu

ÀNGELA BUJA ALFARA
Vicepresidenta del CEL

Crònica

«**Conservar l'equilibri**, la mesura és de lo més difícil».

'Dues notes més' *La Veu de Catalunya*, 16-X-1913

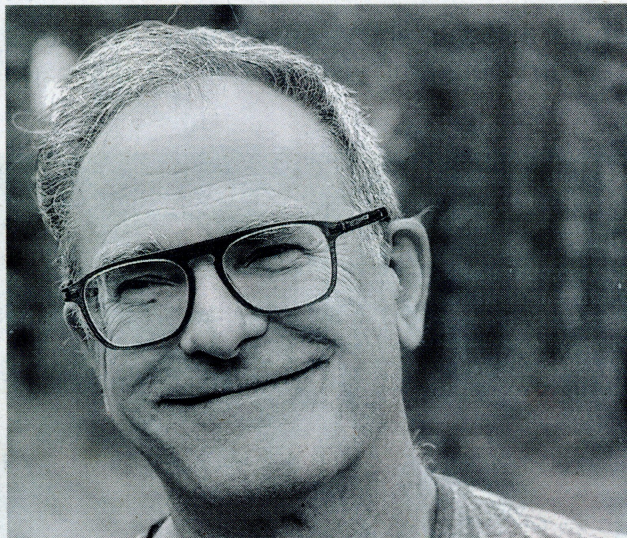
Joaquim Torres-Garcia

Albert, amic, torsimany de paraules, d'imàtgens, d'art... Avui, 3 de setembre, ans del cataclisme de la teua mort, he pensat en tu amb molta il·lusió perquè he tengut a les mans la publicació de la tesi *Els parlars del Montsià. Estudi geolingüístic* i en los exemplars que et portaria i que et demanaria de fer-ne la presentació, a Tortosa, a la capital del tortosí. Estudiar-lo, parlar-ne, completar la nostra llengua, la catalana, ha segut una faena incansable que des de totes les tribunes en què has estat has dignificat: mitjans de comunicació, ensenyança, tertúlies, trobades, congressos, articles, llibres. Un investigador nat que, jo diria, has fet escola.

T'havia de demanar esta presentació perquè el primer estudi *El Vocabulari català de Tortosa*, de Francesc Mestre i Noé. Una anàlisi lexicogràfica me'l vas presentar tu. I en acabat me vas escriure una carta manuscrita, que conservo, amb les indicacions de tot allò que calia millorar. Entusiasmat, quan vaig llegir la tesi, de seguida em vas felicitar i et vas interessar pels mapes que il·lustraven este parlar, per això avui, en rebre l'obra he pensat en tu. I volant cap a on tu ets, te dic, Albert, que el teu nom apareix a la pàgina 100 i a la 101, junt a Blai, per a exemplificar l'ús de l'article en antropònims masculins, a la comarca del Montsià. Te'n recordes, Albert, que un dia vam fer una reunió del CEL, amb Carles, la Tere, la Pili al carrer Sant Blai, de Tortosa?

La carta sobre Mestre i Noé, a qui tu coneixies bé, —i el seu oncle Jaume Tió Noé, Ramon Vergés Paulí, Joan Moreira Ramos, i tants d'altres noms que mos vas fer accessibles— no va ser l'única. Com alguns que estan tocats per la tramuntana, altres estem tocats pel vent de dalt i tenim lo cuquet de les paraules, d'aquelles «Paraules al vent» que diu M. Martí i Pol:

«Ens nodrim de paraules / i, algunes vegades, habitem en elles, / així en els mots elementals de la infantesa, / o en les acurades oracions / dedicades a lloar l'eter-

El filòleg i poeta visual tortosí Albert Aragonés Salvat. FOTO: DT

na bellesa femenina, / o, encara, en les darreres frases / del discurs de la vida.»

Te vaig escriure una carta, a mà, i et proposava de crear una associació sobre la nostra llengua, que pogués difondre estudis sobre la nostra zona de dalt i baix del Sénia. No sabia què em diries, però jo tenia un rampell que em xiuxiuejava que sí. I, efectivament, la teua determinació va ser absoluta. Mos vam trobar en una cuina —en aquell moment no vam pensar en *La* (famosa) *cuina de l'escriptura*, de Cassany, era la cuina tortosina dels filòlegs— d'un pis d'una plaça emblemàtica de Tortosa, tres filòlogues i un filòleg per a fer la primera acta del CEL (Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les comarques centrals dels Països Catalans: Montsià, Baix Ebre, Ribera d'Ebre, Terra Alta, Matarranya, Ports, Alt Maestrat i Baix Maestrat), posteriorment vam augmentar el pes de filòlegs amb una altra incorporació i es podria dir que també vam tindre simpatitzants. La seu del centre d'estudis vam decidir que fos a Alcanar i, així, formem part més propet del Sénia, d'un barri emblemàtic de la població, Lo Rocall, a on tenim la seu. Però la presència del CEL no s'acaba aquí en l'entorn canareu. A la bi-

blioteca pública Trinitari Fabregat, hi ha el fons del CEL, «La Palometa», que vam batejar així, amb conveni amb l'Ajuntament, per a fer que vollessen més palometes pel nostre cel. De la gestió de l'entitat, mos atabalava molt la part burocràtica i ja ni me'n recordo si vam arribar a cobrar cap quota simbòlica. Del que sí que me'n recordo és d'una persona erudita, com poques, d'Ulldecona, que repetia «Xeics, cobreu una quota, xeics, per això que feu!». Frisàvem per la publicació i vam emprendre les *beCeroLes lletres de llengua i literatura*, i hi vam representar sempre les comarques del tortosí, isoglossa amunt isoglossa avall, perquè el que teníem clar tots los membres del CEL era que sense la vida, la projecció del nuc del tortosí tot se n'aniria en orri. Vaig portar la direcció dels primers números i cansats de pidollar subvencions per a tirar-ho avant, vam repartir el relleu i tu te'n vas fer càrrec i vam decidir fer la revista digital, per a no patir, perquè allò era un patir!, de no tindre prou recursos per a la publicació. Quina poca consideració que mereix la cultura, quin abandonament!

La faenada ingent que vas fer a la pàgina del CEL és d'una qualitat i referent absoluts per als es-

tudis i estudiosos del i sobre el tortosí. I ho vas fer tu tot solet, Albert, una faena de formigueta feta per un gegant <https://usuaris.tinet.cat/locel/>.

També, compromesos amb tota la catalanitat, al 2005 mos vam embrancar, amb la complicitat del Departament d'Ensenyament, en l'única jornada que es va fer sobre els deu anys del *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans.

De l'últim contingut que havíem parlat de les *beCeroLes* era de fer un monogràfic de les tesis de dialectologia del tortosí. Ho vas proposar tu, Albert, i ho farem.

Te'n recordes? També m'ònriem del nom tan llarg que teníem, però era el que volíem dir, i quantes vegades vam fer broma, Albert, quan en un congrés tu, amb aquella timidesa dels teus ulls, te disculpaves per ser el «president del CEL». I és que l'equilibri en les teues opinions, sempre la mesura exacta de les teues paraules, del teu estar, del teu comboi per a tothom que et demanava consell, que t'oferia arromangar-te sempre, sempre, hi va ser present. Vas acompanyar Joan S. Beltran Cavaller, filòleg indispensable, junt al tàndem que formava amb Josep Panisello, i altres, per a l'estudi d'este rovellet de l'ou que és lo nostre parlar. I, capgirant lo tòpic que diu que ningú és imprescindible, jo crec que sí, Albert, crec que tu eres imprescindible. Ja podies remenar literatura, periodisme, bolets, pastorets, fotografies..., que la teua manera de fer encomanava una saviesa i humilitat, com n'hi ha pocs que saben fer.

Última trobada, dèsset de juliol a Amposta, a la llibreria Guaix, vas ser aquell xic alt, agradable, savi que va capbussar-se en un vespreig artístic, en què vas repassar la trajectòria de la teua obra compartida, que vas parlar amb goig del nostre lo nostrat i vam seguir amb tu aquell recorregut per la teua vida creativa, amb lo teu llibre *Obra orba*.

Albert, no tinc prou espai per a dir tot allò compartit, però tinc tot lo temps del món per a recordar-te.